

Техника: апарат технички још није добро организован код нас. Радимо да га учинимо бољим и ако оскудијевамо у техничким и материјалним средствима. Прилажемо тражену адресу.

Потребе нашег подручја и орган: као главне потребе и проблем овог краја постављају се: питање исхране, јавних радова и отписивање дугова и пореза. Поред ових главних питања има свако мјесто (село или варош) овог краја још по више њојих локалних потреба.

Потребе наше организације главне су ове: добри инструктори, већа количина литературе (штампе) и др. агитационог материјала и финансиска средства.

Ово је наш кратак извјештај, а за неколико дана послаћемо вам опширан.

Другарски поздрав
За О. К. ЗЕТ. (Зетски)¹

Мјесец дана касније, тј. средином октобра 1935. године, сазвана је и одржана, у кући Милице Јовановић у Горњем пољу, окружна партијска конференција. На њој је изабран и нови стални Окружни комитет у који су, према сјећању учесника на конференцији, изабрани: Ниша Милановић, Сава Ковачевић, Бошко-Боцо Лазовић, Илија Н. Мартиновић, Вељко Зековић, Павле Ковачевић, Коста Перишић, Митар Граховац, Бошко Н. Мартиновић и др.

Боцо Лазовић

ЈЕДНА ОДЛУКА УМИРНОГ СУДА ИЗ 1642. ГОДИНЕ

У свом раду *Из историје Црне Горе у XVI и XVII вијеку* до-нио сам у преводу двије арбитраже, односно пресуде умирног суда из 1643. године. Тада сам запазио да се у пресуди умирног суда из 1643. судије позивају на једну ранију арбитражу од септембра 1642. У Државном архиву у Венецији узалудно сам тражио овај докуменат. Није ми било јасно зашто се тај акт не налази у истој серији књига као и пресуде из 1643. године. Претпостављао сам да је докуменат изгубљен. Међутим приликом мог последњег истраживања у Хисторијском архиву у Задру пронашао сам овај докуменат. Интересантно је напоменути да се

¹ Архив Историјског института НРЦГ бр. 7442; V, 2а — 16 (36); — види др Т. Никчевић: Прилог изучавању политичких борби у Црној Гори 1929—1937, посебан отисак из Зборника радова ИСТОРИЈА XX ВЕКА III, стр. 93—94, издаје Институт друштвених наука. У цитираном извјештају, називи форума, мјеста и имена написани су скраћеницама, али их сада наводимо пуним називом. При ранијем препису извјештаја провукле су се ситније прешке, испуштена понека ријеч и слово, што сам, ради јасноће, исправио. Потпис „ЗЕТ-ски“ на извјештају био је псеудоним који сам ја имао у оно вријеме.

копије пресуда умирног суда из 1643. налазе такође у овом архиву.¹

Сада када сам пронашао тај докуменат, који је у тијесној вези са објављеним пресудама умирног суда из 1643, сматрам да га је потребно објелоданити. Уосталом, оваквих докумената који су необично значајни за проучавање обичајног права у Црној Гори и Боки има врло мало. Објављивањем овога документа двије раније пресуде из 1643. биће јасније, јер оне се директно надовезују на ову пресуду из 1642. Докуменат доносимо у преводу са италијанског језика. Оригинал је био на српском. На италијански га је превео ондашњи званични тумач Ђеронимо Палташић. Штета је што оригинал није сачуван, јер онда би нам тачније били познати изрази за низ важних појмова из терминологије умира у Црној Гори овога доба, што би било од великог значаја за прецизније проучавање обичајног права. Докуменат у преводу гласи:

„На 22. септембар 1642. у Котору.

Пошто већ дуже времена постоје нека неслагања и сукоби због земљишта између Бечића и Паштровића, поданика узвишене млетачке Сињорије, и Мајињана и Брајића из Црне Горе, султанових поданика, због чега је у више прилика раније чешће преговарано да се речени: Паштровићи, Мајињани и Брајићи нагоде. Пошто се нијесу могли нагодити и сумњајући да се не догоди зло међу њима, због тога налазећи се сада у овоме граду узвишени господин Ђовани Багиста Гримани, генерални провидур Далмације и Албаније, и желећи да се закључи и утврди споразум на добар начин. Будући су зато дошли у овај град: пречасни монсињор владика Црне Горе, пречасни поп Ђиговић, спахија Јован Вујовић, кнез Вучић из Цеклина, кнез Нико из Махина, кнез Андрија из Брајића са многим другим кнезовима из Црне Горе, који заједно са капетаном Мартином Вучином и судијама Франом Пуљаром и Марком Вучиновим из Паштровића, у име свег црногорског збора. Паштровићи дадоше тврду ријеч и вјеру да ће све сукобе које су до сада имали због земљишта на граници и друге ствари оставити у рукама горереченога монсињора владике, господина кавалијера Франческа Болице, капетана Пјера Буровића и капетана Пјера Медина, који би требало да дођу на речена земљишта да виде што треба и чују једну и другу парту (странку) и да закључе, ријеше и поравњају раздор и неприлике. И тако обећаше и дадоше ријеч и вјеру, кунући се на руке гореречене госпoде, како Мајињани и Брајићи, тако и Паштровићи, да ће поштовати и увијек извршити што гореречена господа арбитра закључе. И тако обећаше за себе и своје потомке и за већу вјеру и чврстину садашњег писма (документа) биће цијело написано у име једне и друге стране од стране уписаних свједока.

¹ Хисторијски архив Задар, Архив млетачког драгомана, фасц. 105.

Осим тога, будући да се прошлих дана на вашару у Миоковићима у Црмници догодила незгода и пала крв између Папштровића и оних из Црне Горе. И Ђуро Јовичин из Цеклина остао је рањен и мртав и жена капетана Ника Маркова из Љуботиња и многи други са једне и друге стране рањени. Сумњајући да се не догоди зло између ових пограничних (племена), што је чуо гореречени узвишени господин провидур, позвао је монсињора владика са многим кнезовима и старцима из Црне Горе као и ближику убијених: спахију Јована из Љуботиња, кнеза из Цеклина, Вуксана Рајичева и друге рођаке, који сви пред узвишеним монсињором владиком дали су ријеч, вјеру и заклетву, заједно са реченим Папштровићима, у име своје и свих других да ће поставити међу њима двадесет и четири арбитра да направе и учврсте мир међу њима на мјесту као што су закључили. У међувремену тражиће и молиће да имају ријеч од господа: Мустафа Челебије, Хајдара Војводића и њихових синоваца и других рођака, оних који су били убијени, како обећавају речени: спахија Јован, кнезови и старци да моле и имају ријеч од реченога Мустафа Челебије и других рођака да направе и остваре речени мир и одрже га заувјек као добри пријатељи и сусједи, као што се обећало у овом писму. И за већу вјеру (вјеродостојност) биће потписано од уписаних свједока.

Ја поп Никола Ђиговић писах садашње писмо по ријечи речених странака.

Ја Мардарије владика Црне Горе и Приморја, бих присутан, потписах и потврдох својеручно по ријечи речених кнезова Црне Горе.

Ја калуђер Саватија из Црне Горе бих присутан и потписах по ријечи речених кнезова Црне Горе.

Ја Вујо Стијепов дацијар свједочим горњем по ријечи свих гореречених.

Ја Франческо Палташић, вицедратоман, свједок сам горњем по ријечи свих гореречених.

Ја Ђеронимо Палташић, драгоман, свједок сам садашњем писму и по ријечи капетана Мартина Вучинића и Франа Буљара и Марка Вучинина, судија, у име свег племена и папштровског збора, потписах, пошто они нијесу знали да пишу.“

Г. Станојевић

ЈЕДНА ПРЕДСТАВКА ЦРНОГОРСКИХ ГЛАВАРА МЛЕТАЧКОМ СЕНАТУ ИЗ 1722. ГОДИНЕ

О вјерском сукобу између цетињске митрополије и католичких прелата у ово вријеме не знамо много. Овај докуменат који овдје објављујемо указује на вјерски сукоб између Црне Горе и католичког надбискупа у Задру Вићентија Змајевића, послје